

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiae Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Articvlvs I. & II. Vtrum Verbum in diuinis sit nomen personale. artic. 1. & 2.
disput. vnica.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

QVÆSTIO XXXIIIJ.

De persona Filij.

ARTICVLVS I. & II.

Vtrum Verbum in diuinis sit nomen personale.

DISPVATIO VNICA.

Ac & quæstione sequenti disputat Diuus Thomas de persona Filij. Quæ in eis dici poterant, fusiè dicta sunt quæstione 27. articulo 1. præsertim d. 6. 7. & 8. & 23. disputatione 4. idèd paucis eas absoluam.

Durandi opinio.

Durandus in 7. distinctione h. 7. quæst. 3. vult, sicut sapientia diuina, quæ simpliciter & absolute est quid essentiale tribus personis commune appropriatur Filio, qui dicitur sapientia genita: sic etiam Verbum, simpliciter & absolute esse quid essentiale, ex accommodatione tamen vsus appropriati Filio esse quæ quid personale.

Fundamenta. Primum.

Ad id asserendum duobus fundamentis innititur. Primum est, verbum non esse aliud, quam intelligere, ad rationemque verbi necessarium non esse, vt sit quippiam productum. Atque hinc vult, intelligere essentiale, commune tribus personis diuinis, esse verbum essentiale illis commune.

Secundum.

Secundum est, Filium non procedere à Patre per intellectum, sed per naturam secundam, vt quæst. 27. a. 5. disput. 2. retulimus, ac impugnauius. Atque hinc vult, Filium non aliter dici Verbum Patris, quam per quamdam similitudinem & appropriationem vocabuli, verbum. Quatenus videlicet sicut volitio in nobis præsupponit intellectum, sic etiam in diuinis processio Spiritus sancti præsupponit processionem Filij. Quare vult, Filium in diuinis non proprie, sed per appropriationem solum dici Verbum.

Hoc secundum fundamentum Durandi, & quod ex eo inferitur, non solum periculosum in fide, sed etiam erroneum esse ostendimus loco citato. Primum verò fundamentum, & quod ex eo colligit, nempe, intelligere essentiale esse verbum essentiale commune tribus personis, dummodo non negetur Verbum dici etiam propriissime personaliter, ita vt secunda persona gloriosissime Trinitatis secundum suam propriam rationem formalem propriissime sortitur etiam rationem Verbi non est, quod tamquam periculosum in fide damnatur. Quin potius aliquando fuit opinio D. Thomæ, vt ex 1. d. 27. quæst. 2. artic. 2. constat, & quorundam aliorum. Atque id est, quod hoc loco in examen adducimus.

Verbum dici essentialiter sua datur. Primum.

Potest vti de ea opinio suaderi. Primum, quonia patet est ratio de Verbo, & de amore: sed amor dicitur essentialiter de amore, quo Deus, quatenus Deus, diligit se & creaturas, & personaliter de Spiritu sancto: ergo Verbum dicitur etiam essentialiter de intelligere essentiali, quo Deus quatenus Deus intelligit se & creaturas, & personaliter de secunda persona altissime Trinitatis.

Secundum.

Secundum dicere est formare verbum: sed vnaquæque persona diuina intelligens se & creaturas: quia vt Anselmus Monolog. c. 6. est autor, refertque hoc loco D. Thomas: Dicere summo spiritui nihil est aliud, quam cogitando inueneri, quod commune est tribus personis, subiungitque Anselmus: Sicut Pater est intelligens, & Filius est intelligens, & Spiritus sanctus est intelligens: ita Pater est dicens, Filius est dicens, & Spiritus sanctus est dicens, & similiter quilibet eorum dicitur: ergo vnaquæque trium personarum diuinarum format verbum, ac proinde datur verbum essentiale commune tribus personis diuinis.

Contraria sententia, videlicet in diuinis Verbum, proprie sumptum, non esse quid essentiale, sed personale, est D. Thomæ hoc loco, qui, vt Caietanus ait, processu temporis deposita priori eadem est amplexatus. Etenim in primo loco citato, cum aliis asseruit dari etiam verbum essentiale. De veritate verò quæst. 4. a. 2. non sine formidine partis oppositæ, idem quod hoc loco docuit. At verò hoc loco absque vlla ambiguitate hanc sententiam amplexatus est. In eadem est Magister in 1. dist. 27. & ibidem Diuus Bonaventura a. 2. q. 1. Richardus a. 2. q. 2. Scotus q. 1. Gabriel quæst. 3. Capreolus quæst. 2. Henricus quodlibet. 7. quæst. 26. Caietanus hoc loco, Ferrarientis 4. contra gentes cap. 13. & plerique alij. Eadem est aperta sententia Augustini 6. de Trinitate capite 2. vbi ait, Verbum solus Filius accipitur, non simul Pater & Filius tanquam ambo vnum Verbum. Sic enim Verbum, quomodo imago, non autem Pater & Filius simul ambo imago sed Filius solus imago patris, quemadmodum & Filius non enim ambo simul Filius. Et 7. de Trinitate capite 1. Pater, inquit, & Filius simul vna essentia, & vna sapientia: sed non pater & Filius simul ambo vnum Verbum, quia non simul ambo vnum Filius: sicut enim Filius ad Patrem refertur, non ad seipsum dicitur, ita & Verbum ad eum, cuius est Verbum, refertur, cui dicitur Verbum. Eo quippe Filius, quo Verbum, & eo Verbi, quo Filius, quibus multa alia subiungit, vt idèd probet. Item docuerat c. 1. eiusdem libri, docetque aliis sæpe.

Potissima ratio, quæ eadem opinio probari potest, est, quam hoc loco attingit D. Thomas. Nempè quia Verbum non est intelligere, vt quæst. 27. articulo 1. disp. 8. ostendimus, sed est quippiam productum intelligendo tamquam imago rei cognitæ: cum ergo in diuinis solus Filius sit quid intelligendo productum tamquam imago obiecti primarij, nempe substantiæ Patris, vt quæst. 27. art. 1. & 3. ostensum est: fit, vt solus Filius in diuinis sit proprie Verbum, non verò intelligere essentiale. De ratione itaque Verbi est, esse verè productum intelligendo, quod est proprietas Filij complens Filium in esse Filij ac Verbi, vt locis citatis explicauimus. Quod fit, vt nomen verbum, vt de diuinis dicitur, sit nomen personale proprium Filij, quia Filius est, vt D. Thomas secundo articulo huius quæstionis definit.

Ad primum igitur argumentum pro parte oppositæ neganda est maior: nomen namque amor, significat, tum actum voluntatis, quo diligimus, tum etiam terminum eius actus, & propter penuriam notiuum, & quia terminus est nobis valde occultus, vt quæstione 27. articulo 3. disputatione 2. explicatum est. At verò nomen, verbum, solum impositum est ad significandum terminum intelligendo productum tamquam imaginem rei intellectæ, & utique intelligendi habet suam peculiare nomen, diciturque intelligere. Atque in de est, vt intelligere in diuinis, proprie solum dicatur essentialiter, Verbum verò personaliter: amor autem & personaliter, & essentialiter dicitur.

Pro solutione secundi notandum est: In Verbo, vt quæst. 7. artic. 1. disput. 6. explicatum est, vt docet D. Thomas artic. 3. sequenti, affirmantque Augustinus lib. 83. quæstionum quæstione 63. & 15. de Trinitate cap. 14. & 11. confessionum cap. 7. & Anselmus monologion 32. & 33. cerni duplicem respectum: Vnum significantis ad significatum, qui est respectus rationis, conuenientique Verbo diuino ratione absoluti, essentialis communis tribus personis, nempe ratione intellectiois essentialis, quam includit. Alterum, dicitur ac prolati ad dicentem qui est respectus realis, constituitque Verbum diuinum

Verbum in diuinis dicitur personale

Ad primum argumentum

Ad secundum

Verbum dicitur absolute esse